

Byggnadsminnesförklaring av herrgårdsanläggningen Tistad å fastigheten Tistad 2:5 i Bärbo socken, Nyköpings kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring av herrgården Tistad har väckts av den 13 juni 1977.

Byggnadsnämnden i Nyköping har den 4 november 1982 tillstyrkt föreslagna skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har den 22 juni 1983 tillstyrkt byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Ni har under hand den 12 augusti 1983 godkänt föreslagna skyddsföreskrifter.

Tistad har varit bebyggt som säteri sedan 1630-talet. Nuvarande karaktärsbyggnad och flyglar uppfördes 1766-71 av kammarherren Fredrik Bengt Rosenhane med fortifikationsofficeren Fredrik Wilhelm Hoppe som arkitekt.

Den trevåniga huvudbyggnaden flankeras av långsträckta envåniga flyglar som hästskoformat sluter sig kring en praktfull cour d'honneur med två trevåniga magasinsbyggnader som accenter i fonden. Den strikta huvudbyggnaden med sin genom högre fönster markerade huvudvåning präglas av den begynnande nyklassicismen och vittnar samtidigt om att arkitekten varit bekant med Palladios arkitektur.

Den strama och för sin tid moderna ytterarkitekturen kontrasterar mot interiören, där den sena rokokon fått en osedvanligt rik blomning. Från byggnadstiden finns högklassiga boiseringar med fasta trymårer och eleganta dörröverstycken bevarade. I några fall är dörröverstyckena skickligt utförda pastischer av Julius Kronberg. Matsalen har en originell helboisering i gustaviansk stil med infällda porträtt och intarsior. Denna liksom ett flertal inredningar och detaljer i andra har tillkommit vid en av Isac Gustaf Clason ledd restaurering på 1890-talet.

I sin ytterarkitektur är herrgården Tistad enastående i Sverige. Interiört är huvudbyggnaden osedvanligt rik med högklassiga inredningar både från byggnadstiden och från 1890-talets restaurering. Tistad vittnar således med eftertryck om egenarten hos gången tids byggnadsskick och är därtill att anse som synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen den 9 december 1960 (nr 690, ändrad och omtryckt 1976 nr 440) om byggnadsminnen, herrgården Tistad med tillhörande byggnader som byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Byggnaderna inom det område som på bifogad karta avgränsats med röd linje får ej rivras, flyttas eller till sitt yttre förändras.
2. I de med rött markerade byggnadernas inre får inga förändringar av rumsindelningar och äldre fast inredning göras.
3. Byggnaderna skall vårdas och underhållas på sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde ej förringas.
4. Området som på bifogade karta avgränsats med röd linje skall hållas i värdigt skick och får ej ytterligare bebyggas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen lämna tillstånd därtill.

Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 53 § byggnadsstadgan att tomt skall hållas i värdat skick och 50 § samma stadga att byggnad skall underhållas så att hållfastheten inte äventyras samt brandfara, sanitär olägenhet eller vanprydnad inte uppkommer.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten i Stockholm (se bilaga).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bengt Gustavsson, ordförande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Karl-Axel Lundberg, Ingrid Ludvigsson, Arne Johansson, Sven Zetterström, Gunnar Andersson, Erik Arvidson, Bengt Lundin, Bror Svensson, Karl Vilhelm Blomquist, Gösta Cronholm och Sture Lindqvist.

I handläggningen har deltagit länsråd Ulf Thurseson, förste länsnotarie Eva Doyle, byrådirektör Carl-Gustaf Hagander och tf länsantikvarie Ralph Edenheim, föredragande.

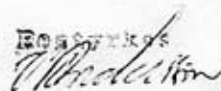

Bengt Gustavsson

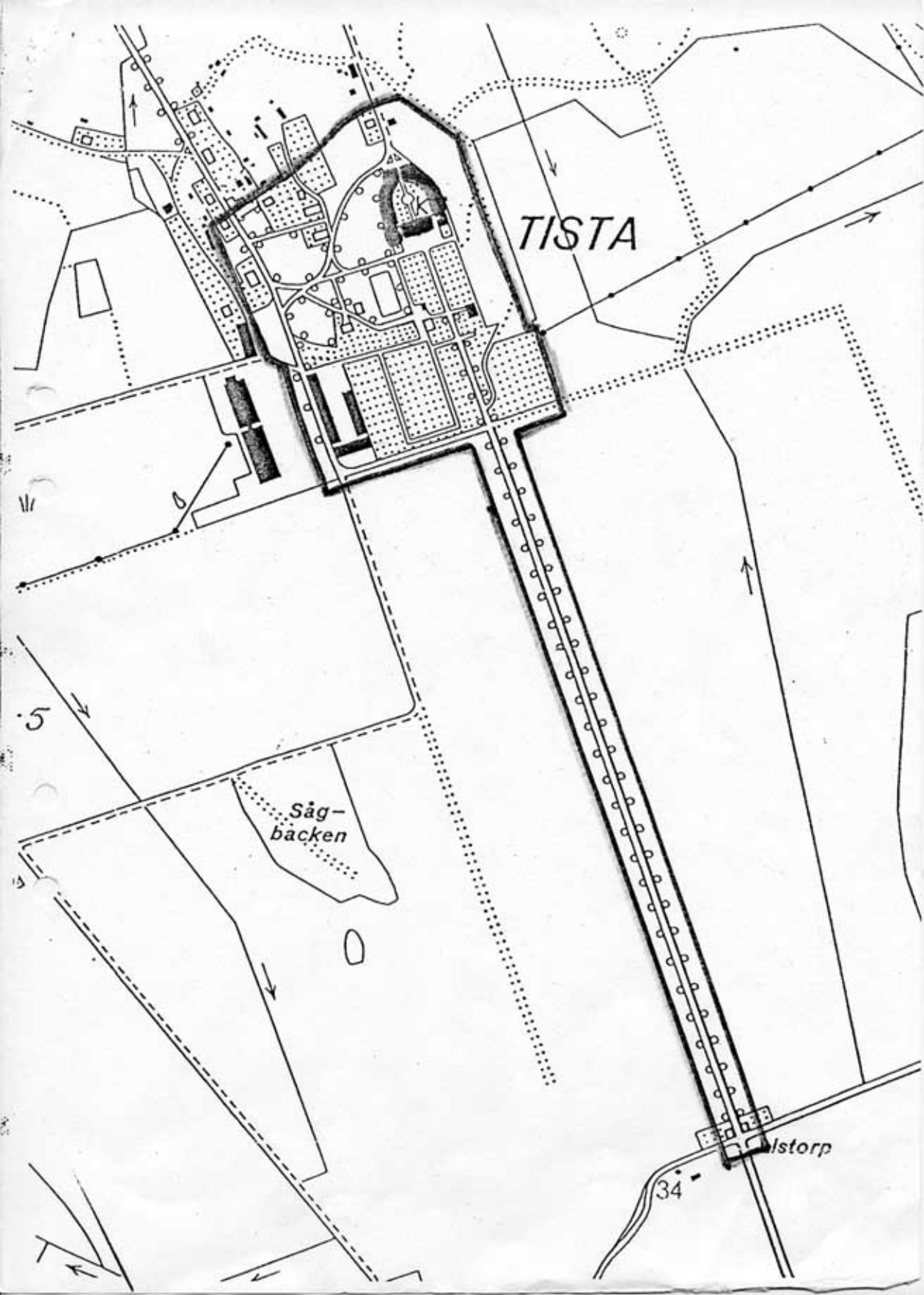

Ralph Edenheim

Bilaga
Kartkopia

Kopia till

Riksantikvarieämbetet + karta
Södermanlands museum + karta
Nyköpings kommun + karta
Planenheten
Länsantikvarien 2 ex + kopia av akten
Akten

TISTA

Såg-
backen

Istorp

34

5